

ARIE DE WAAL: VERZETSMAN MET JEUGDIGE OVERMOED

Gefusilleerd door de Duitsers op 28 september 1944: Klaas Snel, Arie de Waal en Jakob Brands (v.l.n.r.)

Klaas Snel, Arie de Waal, en Jakob Brands, zijn de drie verzetsmensen die wilden voorkomen dat de Duitsers aan het einde van de Tweede Wereldoorlog de Phohi-zenders in Huizen op zouden blazen bij hun terugtocht naar Duistland. De mannen moesten de plannen met hun leven bekopen. Jarenlang werd mede te hunner nagedachtenis de 4 mei herdenking gehouden bij het Verzetskruis in het Stadspark (*foto onder*), vlak bij de kalkzandsteenfabriek waar ze om het leven kwamen.

Arie de Waal

Arie de Waal werd geboren op 4 juli 1917 in Wijk en Aalburg, waar hij ook zijn verloofde leerde kennen. Arie de Waal werd politieman. Toen hij als jongeman naar Huizen kwam, betrok hij samen met zijn collega-agent Mouthaan een bovenkamer bij Toon Teuwissen, eigenaar van de winkel van kruidenier Hoogvorst op de hoek van de Lindelaan en de Kerkstraat in Huizen. Arie's stiefvader was boerenarbeider in Wijk en Aalburg en verdiende een schamele boterham. Met zijn salaris ondersteunde Arie de Waal zijn stiefouders, waardoor zij wat meer financiële armslag kregen. Arie's werk en zijn hart lagen bij de politie. Op 1 december 1940 werd hij in Huizen benoemd tot gemeente-veldwachter in tijdelijke dienst. Een aanstelling die twee jaar later werd omgezet in een vast dienstverband.

Opperwachtmeester Hazeveld

Een naam, die steeds opduikt, is die van agent Hazeveld. Arie de Waal kon goed met hem overweg en hielp hem ook wel privé met diens volkstuin op de Limieten. Het was Hazeveld die met een vooruitziende blik ooit de legendarische woorden sprak: "Arie, jongen, als jij zo doorgaat haal je het einde van de oorlog niet."

Het was algemeen bekend dat Arie de Waal een bijzonder plezierig mens was voor zijn collega's. Maar ook bij de Huizer bevolking was hij zeer geliefd. Zijn speelse houding en zijn jeugdige overmoed spraken boekdelen. Zelfs met de Duitse bezetter stak hij de gek en dolde hij wat rond. Dat baarde Hazeveld zorgen en ontlokte hem bovenstaande opmerking.

Geheime besprekingen

Samen met Klaas Snel en Jakob Brands smeedde Arie de Waal plannen om te voorkomen dat de Duitsers de Phohi-zenders (*foto onder*) zouden opblazen bij hun eventuele terugtrekking.

Het was een spontaan plan, waartoe ze door geen enkele illegale instantie of groepering opdracht hadden gekregen. Hun richtsnoer was de opdracht van de toenmalige regering vanuit Londen aan iedere Nederlander: het saboteren van alle Duitse handelingen die geallieerde acties of vaderlandse belangen zouden kunnen schaden. Het drietal hield hun geheime besprekingen in de timmerman-werkplaats 'De Zuid' van Klaas Snel. Deze werkplaats stond vlak bij de Phohi-zendmasten.

Dat de vijand lucht van de plannen had gekregen, kwam ook Arie de Waal via via ter ore. Vóór zijn arrestatie was hij immers al gewaarschuwd: "Ga niet naar het politiebureau, want de Duitsers zoeken je." Als er razzia's waren dook Arie de Waal onder bij de familie van Jakob Brands aan de Beemsterboerstraat in Huizen.

Arrestatie

Op 27 september 1944 gebeurde waar zijn omgeving al zo lang bang voor was geweest. De Duitse SS verscheen op het politiebureau aan de toenmalige Parkstraat en wilde Arie de Waal arresteren. Maar Arie liet zich niet zomaar vangen en vluchtte door de gemeente-kwekerij richting Ceintuurbaan. Precies tegenover Parkstraat nummer 11 werd hij door de Duitsers gearresteerd, waarbij zijn diensttas en zijn pistool werden afgenomen.

Ooggetuige van de arrestatie was havenmeester Jaap Westland. Arie's onstuimige natuur kennende, dacht Westland eerst nog: "Arie, wat haal je nou weer uit met die moffen". Het bleek geen geintje, en de schermutseling was bittere ernst: Arie de Waal was gearresteerd.

Gefusilleerd

De volgende dag, op 28 september 1944 om ongeveer 15.00 uur, werd hij samen met zijn makers Jakob Brands en Klaas Snel zonder enige vorm van proces gefusilleerd bij de zandafgraving van de kalkzandsteen fabriek, nabij de Phohi-zenders. De Duitsers gaven opdracht de lichamen te verbranden, maar dat ging Arie's collega's te ver. In de nacht van 28 op 29 september 1944 namen ze de lichamen van de drie verzetsmannen mee en begroeven ze op Oude Begraafplaats aan de Ceintuurbaan in Huizen.

Foto © 2023 Pia Media: het grafmonument van Snel, De Waal en Brands op de Oude Berggraafplaats in Huizen.

Voor zijn verzetsdaden werd Arie de Waal na de oorlog postuum Het Kruis van Verdienste toegekend. Ook werd als eerbetoon de voormalige Parkstraat bij besluit van B&W van Huizen op 23 mei 1945 omgedoopt tot Arie de Waalstraat.

Uit het boek 'Huizen in verdrukking en verzet, 1940-1945', samensteller Jady Snel.